

Guide til bedre skole-hjem samarbejde med nydanske forældre

Læs denne pjece hvis du

- ✓ er lærer i folkeskolen
- ✓ gerne vil gøre en aktiv indsats for at styrke forældresamarbejdet med nydanske forældre
- ✓ er nysgerrig efter at høre de nydanske forældres perspektiv
- ✓ har lyst til at få inspiration til, hvordan du kan tilrettelægge og afholde dit næste forældremøde

Skole-hjem samarbejde med nydanske forældre er til tider en udfordring for lærere i folkeskolen. Det er meldingen fra næsten syv ud af ti lærere . Men hvordan opleves det egentligt ”på den anden side af bordet?”. Hvad siger de nydanske forældre selv om samarbejdet med skolen? Hvad forventer de? Og hvordan vil de gerne inddrages?

I første del af pjecen kan du høre, hvad forældrene selv siger om samarbejdet, deres forventninger og udfordringer. Det skal give dig som lærer en mulighed for at tage forældrenes perspektiv og overveje, hvad du kan gøre for at styrke samarbejdet.

I pjecens anden del kan du få inspiration til, hvordan samarbejdet konkret kan forbedres. Eksemplerne kommer fra Rugvængets Skole i Ballerup, som i 2011 har sat fokus på at styrke skole-hjem samarbejdet med nydanske forældre – særligt omkring forældremøder. Lærerne lyttede til forældrenes oplevelser, og det gav dem lyst til at afprøve nye måder at tilrettelægge og afholde forældremøderne på. Læs om deres idéer og gode erfaringer – lige fra invitation og planlægning til form og indhold.

Vi håber, at forældrenes fortællinger og lærernes idéer vil give dig lyst til at overveje, hvad du kan gøre aktivt for at styrke samarbejdet med nydanske forældre.

Tak til lektor Eva Silberschmidt Viala, lærere, forældre og ledelse på Rugvængets Skole.

I pjecen kan du læse

Del 1: Hvad siger forældrene? Nydanske forældre fortæller om, hvordan de oplever skole-hjem samarbejde. Side 2

Del 2: Sådan kan man også gøre! Rugvængets Skoles forslag til hvordan man kan nytænke forældremøder. Side 6

Læs mere om projektet på sidste side

HVAD SIGER FORÆLDRENE?

Hvad siger nydanske forældre om skole-hjem samarbejdet? Hvornår oplever de at være inddraget? Og hvad synes de, der skal til for at gøre samarbejdet endnu bedre? Hør her hvad en række nydanske forældre til børn på Rugvængets Skole siger.

Kan du se forældrenes bidrag?

”Efter 2. klasse har min hustru og jeg rigtig svært ved at hjælpe vores børn med lektierne. Vi vil så gerne hjælpe dem, men vi kan ikke, fordi vi ikke er så gode til dansk. Vi gør alt, hvad vi kan!” (Halil, tyrkisk far)

Nydanske forældre gør alt, hvad de kan, og de er optaget af at støtte op om deres barns skolegang. Halil oplever fx, at han gør, alt hvad han kan. Ligesom de andre interviewede forældre er han optaget af at skabe en hverdag, der understøtter børnenes skolegang så godt som muligt - lige fra at få børnene op om morgenen til at sende dem til lektiecafé. Men det er ikke altid, lærerne ser, hvordan han bakker op i hverdagen.

Læreren lægger måske mærke til, om de nydanske forældre kommer til forældremøderne, deltager i klassens sociale liv, bager kage til klassens time eller hjælper med lektierne. Men de nydanske forældre bidrager ofte til skole-hjem samarbejdet på andre måder. De er engagerede i deres børns skoledag og stiller spørgsmål, når deres børn kommer hjem fra skole. De taler pænt og positivt om skolen og lærerne hjemme osv.

Interviewene viser, at nydanske forældre støtter op om skolen derhjemme. Men det er ofte usynligt for læreren. Man kan godt være en ”engageret” forælder, selvom man ikke kommer til forældremøder eller ikke deltager i skolens sociale liv.

Har du tænkt over...
 hvad forældrene skal gøre, før du genkender dem som engagerede og ansvarlige forældre?

Hvem er blevet interviewet?

Navigent og lektor på DPU, Århus Universitet, Eva Silberschmidt Viala, har interviewet 17 nydanske forældre til børn på Rugvængets Skole og observeret en række skole-hjem samtaler. Forældrenes navne er opdigtede.

De ambitiøse forældre

”Jeg har altid været meget optaget af at hjælpe mine børn med skolearbejdet. Men det undrer mig, at de ikke får flere lektier for, for så bliver det svært at hjælpe dem. Jeg forstår simpelthen ikke, hvorfor de ikke har flere lektier for!” (Marko, serbisk far)

Nydanske forældre har ambitioner på deres børns vegne. De er klar over, at det er nødvendigt, at deres børn klarer sig godt i skolen for at blive velintegrerede og opnå succes. Og ligesom Marko er de bange for, at deres børn ikke lærer nok. Men flere oplever, at læreren ikke tager deres bekymring seriøst. De føler sig oversete, og det kan føre til sammenstød med lærerne, fordi forældrene på samme tid - paradoksalt nok - føler sig holdt ansvarlige for deres børns manglende indlæring.

Flere forældre fortæller, at de godt kan forstå lærernes fokus på børnenes trivsel og det sociale liv i klassen, men de er overrasket over, at det kan fylde så meget til forældremøderne og til skole-hjem samtalerne:

”Jeg synes ikke, det danske skolesystem er så forskelligt fra dét, jeg selv har oplevet som barn. Og jeg har jo også selv været skolelærer i Iran, så jeg synes faktisk, det ligner hinanden. Men det er klart, at vi har haft lidt mere fokus på det faglige og ikke så meget på børns sociale kompetencer.” (Idja, iransk mor)

Lærerne og de nydanske forældre har derfor ofte forskellige forventninger til, hvad der kan tales om og hvad skole-hjem samarbejdet skal handle om. Rahim er fx frustreret over, at forældremøderne ikke altid er faglige nok. Det er han ikke ene om. Mange af de nydanske forældre mister derfor interessen for forældremøderne, når de ikke kan se, at fagligheden er i højsædet. Han siger:

”Jeg plejer at komme til forældremøderne, men jeg går igen, hvis jeg ikke synes, der bliver talt om noget relevant. Og det sker altså ret tit. Der var engang, hvor vi hele tiden skulle snakke om madpakker. Lærerne brugte rigtig meget tid på at fortælle, hvad de synes, man skal putte i. Det er da vigtigt, men jeg synes, det faglige er vigtigere.” (Rahim, afghansk far)

Forældrene oplever, at læreren helst vil diskutere barnets eller klassens trivsel sammen med dem. Omvendt må forældrene helst ikke stille skolefaglige spørgsmål og fx sætte spørgsmålstejn ved, hvor mange lektier børnene skal have for. Det er ikke til diskussion, oplever de nydanske forældre. Og det giver frustrationer.

Har du tænkt over...
hvordan du tager imod forældrenes
bekymring om barnets faglige niveau?

Er der tid til vores mening?

De nydanske forældre kan opleve, at dialogen mellem dem og lærerne halter. De har svært ved at gennemskue, hvornår der er tid til en ordentlig dialog, hvor de kan komme til orde.

”Nogle gange føler jeg, at lærerne ikke tænker på mig som en forælder, men som en indvandrer. Det er som om, de har en masse fordomme om os, og det synes jeg er forkert. Det kan være svært for danske forældre at samarbejde med skolen, men tit er det dobbelt så svært for os. Det er svært at fortælle, hvordan vi har det, og forklare hvordan vi tænker om tingene. Og der er ikke tid til at snakke om det. Hvornår skulle det være?” (Safia, albansk mor)

Safia oplever, at samarbejdet med skolen mest består i, at skolen informerer om hendes barns skolegang. Men hun føler sig ikke inddraget. Der er ikke tid til at høre, hvordan hun tænker om tingene. Og det er ikke dialog. Typisk for de observerede skole-hjem samtaler er, at samtalen bevæger sig på et informativt niveau. Der gives mindre plads til dialog og debat. Og det efterspørges af forældrene.

Har du tænkt over...
om det er tydeligt, hvornår der er plads til forældrene i dine samtaler?

Har du tænkt over...
hvordan du kan inddrage forældrene mere på fx forældremødet eller i skole-hjem samtalerne?

At tale godt dansk er nøglen til succes

Sproget er ofte en af de største barrierer for nydanske forældre i forbindelse med skole-hjem samarbejdet. Taler man ikke dansk, opstår der tit misforståelser.

”Jeg har svært ved sproget. Jeg er overrasket over, hvor vigtigt det er at tale og forstå dansk. Jeg mener ikke bare sproget men alt det andet, der følger med, når man lærer et sprog. Altså den måde danskerne tænker på, mener jeg.” (Maya, bosnisk mor)

Maya oplever, at det at kunne tale dansk ikke kun er afgørende for at kommunikere med lærerne, men også for at forstå hvordan ‘danskerne tænker’. Og det er nødvendigt for at kunne opføre sig som en dansk forælder.

”Jeg har udviklet mig som forælder. Jeg har lært en masse ting. Men man er jo også nødt til at udvikle sig, når man kommer til et nyt land,” fortsætter hun.

Ligesom Maya giver mange forældre udtryk for, at de godt er klar over, at de er nødt til at tilpasse sig de danske normer og værdier. Nogen oplever det som en lærerig proces. Andre forsøger at finde en balance mellem normer og værdier i skolen og hjemmet. Den balance kan for mange være svær at finde, for hvor meget skal man gå på kompromis for at passe ind? Fælles for forældrene er dog, at de opfatter det at mestre dansk og få succes i skolen som adgangsbilletten til uddannelse, social fremgang og succes i livet. Og her er de vist på linje med de fleste lærere. De vil det bedste for børnene.

Har du tænkt over...
hvad du kan gå på kompromis med
for at få det bedste ud af forældrenes
kulturelle mangfoldighed?

Vil du arbejde videre med emnet?

Læs fx ”Værdsettende forældredialog” om hvordan du kan få en anerkendende dialog med nydanske forældre. Kan downloades gratis på www.navigent.dk/publikationer.

Eller bestil hæfterne ”Værktøjskasser til skole-hjem samarbejde” på www.azena.dk.

SÅDAN KAN MAN OGSÅ GØRE

Lærerne på Rugvængets Skole hørte forældrenes fortællinger om skole-hjem samarbejde. På baggrund af dette besluttede lærere og ledelse at gå nye veje i deres skole-hjem samarbejde og blandt andet arbejde med måderne at afholde og tilrettelægge forældremøder på. Læs her om deres overvejelser, hvad de gjorde anderledes og hvordan det gik. Det kan måske få jer til at overveje, hvad I kan gøre aktivt for at styrke samarbejdet med nydanske forældre.

Hvornår skal vi holde forældremødet?

”Min mand arbejder jo næsten hver aften, og så kan jeg jo heller ikke så godt komme til forældremøderne. De ligger jo altid om aftenen. Så det er rigtig svært at nå det hele. Men jeg gør det, så godt jeg kan.” (Tamira, tyrkisk mor)

Lærerne på Rugvængets Skole ville gerne sikre, at forældrene kom til møderne. Derfor afprøvede de nogle anderledes mødeformer med stor succes som fx morgenmøder og møder, hvor børn var velkomne.

Eksempel: Morgenmøder, mad og legerum

”Jeg valgte at holde det sidste forældremøde i mere sociale rammer, for at se om der kom flere. Jeg havde bedt forældrene tage alle deres børn med, og vi havde lavet et lille legerum til dem. Derudover havde jeg bedt alle forældrene om at tage en ret med. Alle var positive, og det blev en rigtig hyggelig aften, hvor vi både talte om det sociale men også det faglige. Min kollega er begyndt at holde forældremøderne om morgenen.” (Ole, lærer)

Overvej...

om ændringer af forældremødets tidspunkt, sted eller indhold kan få flere forældre til at komme. Hvad kan skabe en god ramme om mødet næste gang? Spørg evt. forældre, der sjældent kommer, hvad der kan gøres.

Om Rugvængets Skole

Rugvængets Skole er en folkeskole i Ballerup med 481 elever. 50 % af eleverne i 1.-4. klasse er nydanske primært med albansk, serbisk, tyrkisk og kurdisk oprindelse. Skolen har gennem de sidste år haft fokus på mangfoldighed på grund af en ny elevsammensætning i de mindre klasser. I august 2011 prøvede skolen at afholde forældremøder på en anderledes måde.

Eksempel: Ejerskab til forældremødet

”Til et af møderne havde vi en tyrkisk mor, som normalt aldrig siger noget. Hun tilbød pludselig at lave mad til næste gang. Jeg tror, det var fordi, hendes børn var med til mødet. De fik hende til at føle sig bedre tilpas. Det endte endda med, at hun kom med hele syv super lækre tyrkiske retter. Jeg blev meget overrasket!” (Jonas, lærer)

Overvej...

Hvordan invitationen kan få flere forældre til at komme. Hvordan inviterer man bedst forældrene? Spørg evt. forældrene, hvad der giver dem mest lyst til at komme.

Hvordan inviterer vi forældrene?

”Vi vil gerne komme til forældremøderne for at høre, hvordan vores børn klarer sig med lektierne, og hvordan de leger med de andre børn. Men vi har svært ved at læse, hvad lærerne skriver, når de sender meddelelser hjem, og intranettet er for svært. Derfor er der nogle forældremøder, vi ikke er kommet til.” (Hasan, tyrkisk far)

Lærerne overvejede, hvordan de kunne invitere forældrene på en anden måde til forældremøderne fx ved at ringe rundt eller opfordre forældrene til at skrive punkter til dagsordnen.

Eksempel: Kontaktførelse ringede rundt

”Efter at fristen for tilmelding til forældremødet var udløbet, fik vi kontaktførelse til at ringe rundt til de forældre, som ikke havde tilmeldt sig. Det resulterede i næsten 100 % fremmøde. Dernæst havde vi også besluttet, at eleverne skulle være til stede og deltage i planlægning af deres sidste skoledag. Mødet forløb fint, og forældrene udtrykte også stor tilfredshed.” (Torben, lærer)

Eksempel: Forældrene skriver punkter til dagsordnen

”På de kommende skole-hjem samtaler vil vi inddrage forældrene mere. Vi vil opfordre dem til at skrive to punkter ned, som de gerne vil tale med os om. Så er vi sikre på, at vi får talt om det, der ligger dem på sinde fx omkring det faglige.” (Lene, lærer)

Hvordan får vi nydanske forældre til at føle sig velkomne?

”Noget af det sværeste, det er altså at komme til forældremøderne, synes jeg. Jeg ved simpelthen ikke, hvor jeg skal sætte mig i klassen. Man kommer ind, og der er masser af stole, men det er som om, at forældrene sætter sig i bestemte grupper. Og lærerne smiler bare. Dem fra Pakistan sidder sammen. Og dem fra Marokko sidder sammen. Men jeg ved ikke, hvor jeg hører til. Hvor skal jeg så sætte mig?” (Maryam, pakistansk mor)

Der er mange måder at få forældrene til at føle sig velkomne og godt tilpas på til møderne. Lærerne fortæller her om, hvordan de har prøvet at skabe en god stemning, lave mad og bordkort.

Eksempel: Sangleg og ”mødet i midten” gav god stemning

”Alle forældre var med på at lege en sangleg med navne på rigtig pædagogmáner med klap på lár, generthed og grin. Herefter fordelte forældrene sig ved gruppeborde og blev sat i sving med at tale sammen ud fra spørgsmålet ”vores forventninger til vores børns børnehaveklasseár”. Vi brugte metoden ”mødet i midten”: Alle rundt om bordet skulle nedskrive deres forventninger. Dernæst skulle de fortælle om deres forventninger til bordets medlemmer og i fællesskab prioritere tre forventninger som særligt vigtige. Til sidst fremlagde de dem for alle forældre i klassen. Det gav en fed stemning, god energi og var fællesskabsopbyggende så det batter! Og det er jo sådan, det gerne skal være ved forældrenes første forældremøde på skolen.” (Annedorte, lærer)

Overvej...

inden mødet, om der er noget, der kan få forældrene til at føle sig mere velkomne. Spørg evt. forældre, I oplever som tilbagetrukne, hvad der kan få dem til at føle sig velkomne.

Eksempel: Børnene lavede bordkort

”Vi fik eleverne til at lave bordkort til deres forældre i nogle fine farver, som vi derefter placerede i lokalet helt tilfældigt. Vi startede mødet med at få forældrene til at være aktive ved at lege en social leg som opvarmning. Derefter satte de sig ned, hvor eleverne tidligere på dagen havde placeret deres bordkort. Vi sørgede for at gå fra gruppe til gruppe for at få talt med så mange som muligt. Der var en god stemning til mødet, og jeg tror, at alle forældrene gik hjem med en god oplevelse.” (Sofie, lærer)

Hvad skal vi lave på mødet?

”Jeg synes, det er vigtigt, at børnene har det godt sammen, men jeg kan altså ikke forstå, hvorfor det skal gå ud over det faglige? Det er derfor, at mange lader deres børn gå i privatskole, tror jeg. Det handler ikke om kultur. De gør det, fordi de er bange for, at deres børn ikke lærer nok. Det er vigtigt at tale om.” (Korshid, iransk mor)

”Min datter har problemer med matematik. Men hvad skal jeg gøre? Jeg ved ikke, hvordan jeg kan støtte og hjælpe hende, så hun bliver bedre. Hvorfor fortæller lærerne os ikke, hvad vi skal gøre derhjemme? Jeg vil rigtig gerne vide det, så jeg kan hjælpe hende.” (Avin, kurdisk mor)

Lærerne tænkte over, hvordan de kunne imødekomme de nydanske forældres bekymringer og spørgsmål på forældremødet. Derfor prøvede lærerne fx at inddrage forældrene mere og vise dem de ting, børnene arbejder med i klassen – så de bedre kunne hjælpe derhjemme.

Overvej...

hvordan mødets form og indhold kan få flere forældre til at komme. Hvordan kan forældremødet afholdes, så forældrene oplever mødet som relevant? Spørg evt. forældrene indledningsvis om der er nogle emner med særlig interesse.

Eksempel: Jeg slap kontrollen

”Jeg startede forældremødet med at sige, at det var dumt, at jeg stod hvert år og bare talte og talte. Og at vi denne gang ville prøve noget nyt. Forældrene syntes, det var spændende og udfordrende – nu skulle de være med til at bestemme mødets forløb. Men dét med at slippe kontrollen var svært for mig i starten, for jeg var nervøs for, hvordan det ville blive taget imod. Det er jo en ny måde – både for mig og forældrene. Jeg er dog meget glad for, at jeg prøvede – det skabte en helt ny positiv energi på mødet.” (Jonas, lærer)

Eksempel: Forældrene prøvede at være elever

”Et godt forældremøde er, når forældrene afprøver nogle af de ting, vi arbejder med i klassen. Vi prøvede derfor at få forældrene til selv at være aktive fx hoppe i Hoppe-tabeller, besvare quiz, bytte navneord og deltage i forskellige matematikværksteder. Det virkede rigtig godt og gav forældrene indsigt i, hvad deres børn faktisk laver i skolen. Så kan de også bedre hjælpe dem med lektierne derhjemme.” (Majken, lærer)

Hvordan skaber vi dialog på forældremødet?

”Jeg synes, det er rart at komme til skole-hjem samtalen. Det er rart at høre noget om mit barn. Men jeg ved ikke, hvornår jeg må sige noget, og så er samtalen pludselig slut. Jeg ved, lærerne har travlt, men hvor ville det være dejligt, hvis der nogle gange var lidt bedre tid til at snakke sammen.” (Donart, albansk far)

Lærerne ville gerne give mere taletid til forældrene på forældremøderne. Fx prøvede en lærer at lade forældrene tale sammen ud fra debatkort på et forældremøde.

Eksempel: Debatkort

”Jeg forsøgte at kombinere det faglige med et socialt møde. Efter den faglige snak opdelte jeg forældrene i mindre grupper, hvor de sammen skulle diskutere sengetider, lommepenge, etiske spilleregler mv. Jeg havde lavet en slags debatkort, som skulle holde samtalen i gang, men efter de første par kort, fortsatte mange af grupperne uden. Jeg gik fra gruppe til gruppe for at få fornemmelsen af, hvilke emner forældrene fandt vigtige samt give dem mulighed for at spørge mig. En stor del af forældrene fortalte mig bagefter, at det havde været dejligt at dele deres tanker og foreslog, og at vi skulle genoptage snakken til næste forældremøde.” (Ole, lærer)

Overvej...

om mødets form kan begrænse nogle af forældrene i at komme til orde. Hvad kan skabe en levende dialog – også mellem forældrene?

”Det er skolen og lærerne, der har ansvaret og skal være de professionelle i forhold til at få samarbejdet til at fungere bedre. I samarbejdet med danske forældre kan der være mange misforståelser i kommunikationen mellem skole og hjem. I samarbejdet med nydanske forældre er antallet af misforståelser endnu større. Er det hele gået i hårdknude, må der gøres noget nyt – og i det hele taget er det helt essentielt, at man som lærer og skole gør sig klart, at forældrene er en ressource, der kan hjælpe til at gøre hverdagen i skolen bedre og være med til at børnene lærer mere både fagligt, personligt og socialt.” (Jesper Wurtzen, skoleleder på Rugvængets Skole).

Om pjecen

Denne pjece er lavet på baggrund af projektet ”Hvad siger forældrene?”, som er støttet af Social- og Integrationsministeriet. Projektets formål er at undersøge, hvordan nydanske forældre oplever skole-hjem samarbejdet. Lærere og ledelse på Rugvængets Skole har på workshops og lærermøder tænkt over forældrenes fortællinger og har fundet nye måder at afholde forældremøder på. Bag disse workshops og interview med forældrene står konsulenthuset Navigent i samarbejde med lektor Eva Silberschmidt Viala, DPU, Århus Universitet. Navigent tilbyder kurser og workshops i forældreinddragelse.

Pjecen er udarbejdet af Navigent i 2011 og kan downloades på www.navigent.dk/publikationer.
